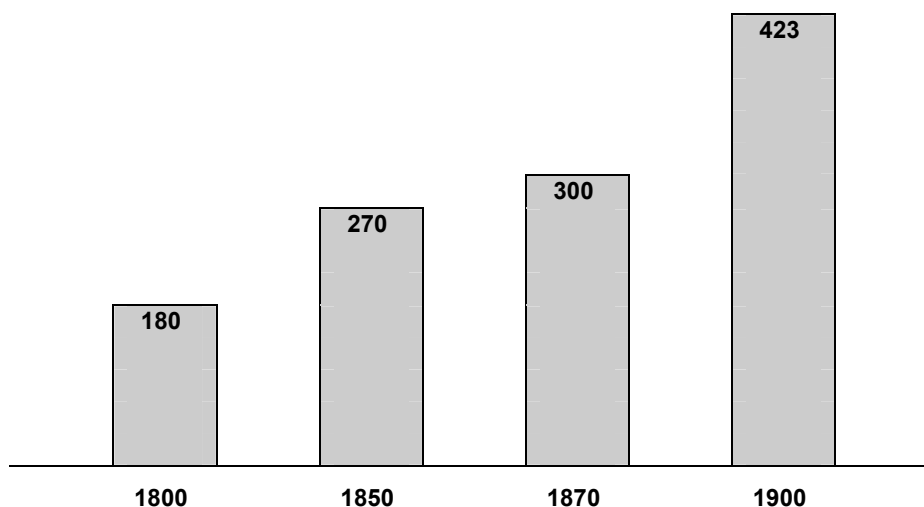

B. ΑΝΟΙΚΤΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ (ενδεικτικά παραδείγματα)

Ερωτήσεις ανάπτυξης

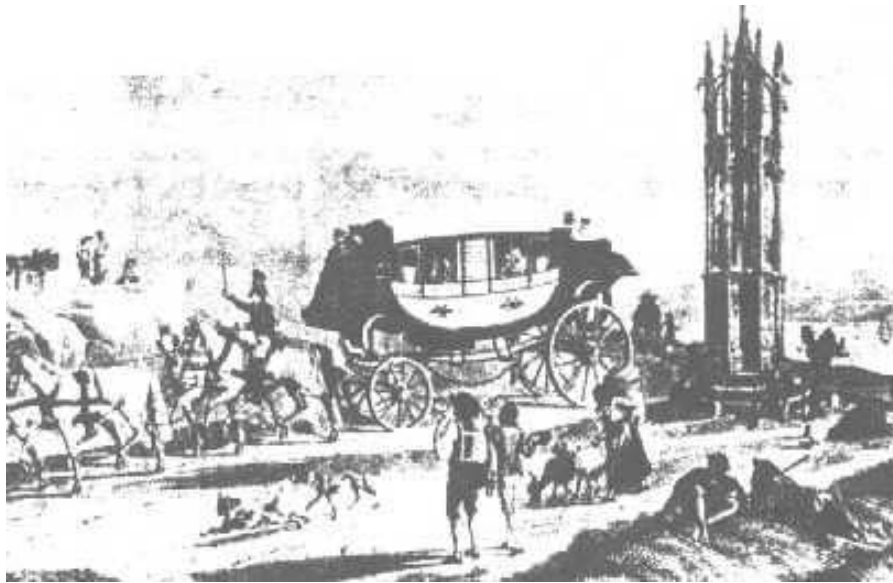
1. Ο ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ΚΑΤΑ ΤΟΝ 19ο ΑΙΩΝΑ

(σε εκατομμύρια κατοίκους)

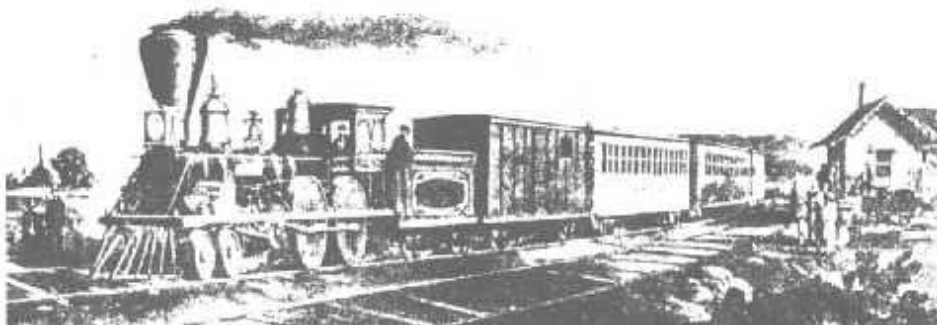

- Να σχολιάσετε τα στοιχεία που παρέχει ο πίνακας και να αναλύσετε τη σχέση μεταξύ της βιομηχανικής επανάστασης και της δημογραφικής εξέλιξης, η οποία παρατηρείται στην Ευρώπη κατά τον 19ο αιώνα.
2. Να παρουσιάσετε τις αλλαγές που συντελέστηκαν στον τομέα της βιομηχανικής παραγωγής καθ' όλη τη διάρκεια του 19ου αιώνα και να εξηγήσετε τον επαναστατικό χαρακτήρα τους.
3. Να παρουσιάσετε τις αλλαγές που συντελέστηκαν στον τομέα των μεταφορών καθ' όλη τη διάρκεια του 19ου αιώνα και να αναλύσετε τη σημασία που είχαν οι αλλαγές αυτές στην οικονομική ζωή των βιομηχανικών χωρών.
4. Να αναλύσετε τις συνέπειες που είχε η βιομηχανική επανάσταση στη λειτουργία του καπιταλιστικού συστήματος.
5. Γιατί η βιομηχανική επανάσταση ξεκίνησε από την Ευρώπη;

6. **Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΜΕΣΩΝ ΧΕΡΣΑΙΩΝ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ
ΚΑΤΑ ΤΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ**

Το παλιό μέσο χερσαίων μεταφορών: μια ταξιδιωτική άμαξα

Το νέο μέσο χερσαίων μεταφορών: ένας σιδηρόδρομος στις Η.Π.Α. (1855)

- Με τη βοήθεια των εικόνων να συγκρίνετε τα μέσα χερσαίων μεταφορών, πριν από τη βιομηχανική επανάσταση και κατά τη διάρκειά της, ως προς τη χωρητικότητα, την ταχύτητα, το κόστος των κομίστρων και τις δυνατότητες κάθε μέσου για κάλυψη αποστάσεων.
- Με βάση τις διαπιστώσεις σας να αιτιολογήσετε την άποψη:
“κανένα άλλο ανθρώπινο έργο στο παρελθόν δεν μπορούσε να συγκριθεί, ως την εποχή εκείνη, με το έπος των σιδηροδρόμων”.

**7. ΟΙ ΤΟΜΕΙΣ - ΚΛΕΙΔΙΑ ΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ:
 Εξόρυξη άνθρακα, Υφαντουργία, Μεταλλουργία**

I.	Έτη	Αγγλία	Η.Π.Α.	Γερμανία	Γαλλία
	1790	6	-	0,3	0,8
	1800	10	-	1	1
	1820	12,5	-	1,5	1,1
	1830	16	-	1,7	2
	1840	30	2,1	3,4	3
	1850	49	7	6,7	5
	1860	80	13	17	8
	1870	110	30	26	13
	1880	149	83	47	19
	1890	184	143	70	26
	1900	230	246	100	33
	1913	290	510	190	40
<i>Η παραγωγή γαιάνθρακα (1790-1913) (σε εκατομμύρια τόνους)</i>					

II.	Έτη	Αγγλία	Η.Π.Α.	Γερμανία	Γαλλία
	1830	250	77	68	16
	1840	454	135	116	26
	1850	588	288	140	46
	1860	1.140	390	226	140
	1870	1.101	400	220	147
<i>Η παραγωγή βαμβακιού (1830-1870) (η αξία σε χιλιάδες λίβρες στερλίνες)</i>					

III.	Έτη	Αγγλία		Η.Π.Α.		Γερμανία		Γαλλία	
		χυτο-σίδηρος	χάλυβας	χυτο-σίδηρος	χάλυβας	χυτο-σίδηρος	χάλυβας	χυτο-σίδηρος	χάλυβας
	1800	0,2	-	-	-	0,04	-	0,06	-
	1820	0,4	-	0,02	-	0,09	-	0,14	-
	1840	1,4	0,6	0,18	-	0,17	0,1	0,35	0,24
	1860	3,8	1,5	0,9	-	0,5	0,3	0,9	0,5
	1880	7,8	3,7	3,9	1,2	2,4	2	1,7	1,3
	1900	9,1	6	14	10	7,5	7,3	2,7	1,9
	1913	10,4	9	31,4	31,8	16,7	17	5,2	3,6
<i>Η παραγωγή χυτοσιδήρου και χάλυβα (1800-1913) (σε εκατομμύρια τόνους)</i>									

Με βάση τα στοιχεία που παρέχουν οι πίνακες:

- α) να ιεραρχήσετε τις βιομηχανικά ανεπτυγμένες χώρες
- i) στις αρχές του 19ου αιώνα
 - ii) γύρω στο 1850
 - iii) στο μεταίχμιο 19ου και 20ου αιώνα.
- β) να συγκρίνετε τους ρυθμούς της βιομηχανικής ανάπτυξης κατά το πρώτο και το δεύτερο ήμισυ του 19ου αιώνα και να εξηγήσετε τη διαφορά που παρατηρείται, στηριζόμενοι στις γενικότερες ιστορικές σας γνώσεις.

8.

Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα του δίδυμου τράπεζα - βιομηχανία

Μια ευρύτατη και γόνιμη σκέψη πρωτάνευσε στο σύνολο των ενεργειών της τράπεζας: η Διεύθυνση προσπάθησε να δημιουργήσει τις οικονομικές προϋποθέσεις και να διαδώσει το συνεταιριστικό πνεύμα ως μέσον για την ανάπτυξη της εθνικής βιομηχανίας. Η Διεύθυνση στρέφοντας τα βλέμματά της προς τις περιοχές της χώρας εντυπωσιάστηκε από το μέγεθος του πλούτου με τον οποίο η φύση είχε προικίσει πολλά τμήματα του εδάφους τους. Αλλά συγχρόνως αντιλήφθηκε ότι τις περισσότερες φορές οι ιδιοκτήτες και των πιο πλούσιων ορυχείων και των πιο χρήσιμων και θαυμάσια οργανωμένων εργοστασίων, δεν είχαν τα αναγκαία οικονομικά μέσα για να αναπτύξουν την παραγωγή τους... Η Διεύθυνση σκέφτηκε ότι η κατάσταση αυτή θα έπρεπε να θεραπευθεί και ότι ο δανεισμός και η στήριξη αυτών των επιχειρήσεων με κεφάλαια της τράπεζας βρισκόταν μέσα στο πλαίσιο των υποχρεώσεών της.

Απόσπασμα από την έκθεση των πεπραγμένων της βελγικής τράπεζας Societé Générale στα 1836.

Το 1914 οι 5 μεγαλύτερες Τράπεζες της Γερμανίας μετέχουν στα Διοικητικά Συμβούλια 75 Αωνύμων Εταιρειών.

- Με βάση τα κείμενα και τις ιστορικές σας γνώσεις να αναλύσετε τον ρόλο των Τραπεζών στη λειτουργία του καπιταλιστικού συστήματος κατά τον 19ο αιώνα.

9. ΚΙΝΗΣΗ ΤΟΥ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΑΠΟ ΤΟ 1850 ΩΣ ΤΟ 1914

	1850	1900	1914
<i>Ευρώπη</i>	274	423	460
<i>ΗΠΑ, Καναδάς</i>	19	81	100
<i>Ιαπωνία</i>	33	46	52
Εκβιομηχανισμένες χώρες	326	550	612
<i>Ασία (εκτός Ιαπωνίας)</i>	625	820	870
<i>Αφρική</i>	100	120	125
<i>Λατινική Αμερική</i>	40	63	75
Ο “Τρίτος Κόσμος”	765	1.003	1.070
ΣΥΝΟΛΟ	1.091	1.553	1.682

Αφού μελετήσετε προσεκτικά τα στοιχεία του πίνακα, να εξετάσετε συγκριτικά τους δημογραφικούς ρυθμούς από το 1850 ως το 1914:

- α) του συνολικού πληθυσμού της γης
- β) των εκβιομηχανισμένων χωρών
- γ) των χωρών του “Τρίτου Κόσμου”

και να αιτιολογήσετε τα συμπεράσματά σας.

10. Να συγκρίνετε τα μέσα διάδοσης των ιδεών κατά τον “αιώνα των φώτων” με τα μέσα επικοινωνίας των ανθρώπων κατά τον 19ο αιώνα και να εκθέσετε τα συμπεράσματά σας.

11.

Αυτή η γαλλική αφίσα του 1865 προπαγανδίζει την πολυμελή οικογένεια γράφοντας: "αυτή η μπροσούρα απευθύνεται στους σοβαρούς ανθρώπους όλων των θρησκειών, όλων των κομμάτων, που διαιρούν τη Γαλλία, στους Καθολικούς και στους Εβραίους, στους Συντηρητικούς και στους Σοσιαλιστές, διότι κάθε άνθρωπος, κάθε Γάλλος οφείλει να επιθυμεί την εξάπλωση της φυλής του, του σπόρου του".

- Για ποιους, κατά τη γνώμη σας, λόγους (οικονομικούς, κοινωνικούς, πολιτικούς και ιδεολογικούς) κυκλοφόρησε αυτή η αφίσα; ^(*)

^(*) Για την απάντηση χρειάζεται ο μαθητής να στηριχθεί σε όλο το κεφάλαιο.

12.

Τα βασικά σημεία του δόγματος Μονρόε (1823)

- α) Οι Ηνωμένες Πολιτείες δεν θα αναμιγνύονται στις εσωτερικές υποθέσεις και στους πολέμους των ευρωπαϊκών χωρών.*
- β) Οι Ηνωμένες Πολιτείες αναγνωρίζουν τις αποικίες που υπάρχουν στο Δυτικό ημισφαίριο, χωρίς να επεμβαίνουν σ' αυτές.*
- γ) Το Δυτικό ημισφαίριο είναι κλειστό σε μελλοντικό αποικισμό.*
- δ) Οποιαδήποτε απόπειρα ευρωπαϊκής δύναμης να ασκήσει πίεση ή έλεγχο σε οποιοδήποτε έθνος του Δυτικού ημισφαιρίου θα αντιμετωπίζεται ως εχθρική πράξη εναντίον των Ηνωμένων Πολιτειών.*

- Να αξιολογήσετε την επίδραση του δόγματος Μονρόε στην πορεία της παγκόσμιας ιστορίας.

13. Να συγκρίνετε τις μορφές ιμπεριαλιστικής διείσδυσης των ευρωπαϊκών κρατών αφενός και των Η.Π.Α. αφετέρου, στο μεταίχμιο 19ου και 20ου αιώνα, και να εκθέσετε τα συμπεράσματά σας σχετικά με τις ομοιότητες και τις διαφορές που παρουσιάζουν.

Ερωτήσεις σύντομης απάντησης

1. Να διατυπώσετε έναν σύντομο ορισμό για το τι είναι **“βιομηχανική επανάσταση”**.
(Η απάντησή σας θα θεωρηθεί πλήρης, εφόσον προσδιορίσετε το κύριο χαρακτηριστικό του φαινομένου αυτού, τις φάσεις του και τα γεωγραφικά του όρια.)
2. Να εξηγήσετε (σε μία παράγραφο) τον όρο **“βιομηχανική οικονομία”**, αναφερόμενοι στους παράγοντες που συνετέλεσαν στη δημιουργία της.
3. **ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ - ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ**
Να παρουσιάσετε τις διαφορές τους, λαμβάνοντας υπόψη σας:
α) τα μέσα που χρησιμοποιούνται στην παραγωγική διαδικασία,
β) το μέγεθος της παραγωγής,
γ) τον τόπο της παραγωγής,
δ) τον αριθμό των απασχολούμενων στην παραγωγική διαδικασία.
(Η απάντησή σας να μην υπερβαίνει τις 6-7 γραμμές.)
4. Να διαβάσετε προσεκτικά το κείμενο και να απαντήσετε στις ερωτήσεις που ακολουθούν:

Τα πελώρια οικοδομήματα, χτισμένα με τούβλα, που συναντάμε στα περίχωρα όλων των μεγάλων βιομηχανικών πόλεων στα νότια του Λανγκασάιρ, πραγματοποιούν σήμερα εργασίες που άλλοτε τις έκαναν χωριά ολόκληρα. Στα εργοστάσια που κινούνται με τον ατμό, το βαμβάκι καθαρίζεται, μεταβάλλεται σε κλωστή, υφαίνεται και ένα μόνο εργοστάσιο αρκεί για να παράγει τα ίδια μέτρα υφάσματος που στο παρελθόν παρήγαγε η προσπάθεια των ανθρώπων μιας ολόκληρης περιοχής.

P. Γκεστόν, *Συνοπτική ιστορία της επεξεργασίας του βαμβακιού*, 1823
από το βιβλίο του Ντ. Ντούγκλας, *Αγγλικές ιστορικές πηγές*, 1957.

- α) Ποια είναι τα χαρακτηριστικά της βιομηχανικής παραγωγής;
- β) Ποιες είναι οι βασικές διαφορές της βιομηχανικής από τη βιοτεχνική παραγωγή;

5. “Στα μέσα του 19ου αιώνα η Αγγλία διαθέτει 3,5 εκατομμύρια εργάτες, παράγει το 70% της παγκόσμιας παραγωγής άνθρακα και η υφαντουργία της κατέχει την πρώτη θέση στον κόσμο”, αναφέρεται στο σχολικό σας βιβλίο (σ. 152).
- Να χαρακτηρίσετε από τα στοιχεία αυτά την οικονομία της Αγγλίας, αιτιολογώντας την απάντησή σας:
 -
 -
 -
 - Να ερμηνεύσετε τη θέση της στην παγκόσμια οικονομία, αναφέροντας τους σπουδαιότερους παράγοντες στους οποίους η θέση αυτή οφείλεται: .
 -
 -
 -
 -
6. Να προσδιορίσετε χρονικά τις δύο φάσεις της Βιομηχανικής επανάστασης και να αναφέρετε τα κύρια γνωρίσματα κάθε φάσης.
7. Κατά τη διάρκεια του 19ου αιώνα στις χώρες της δυτικής και κεντρικής Ευρώπης παρατηρείται:
- α) τεράστια αύξηση των αστικών πληθυσμών
 - β) δημιουργία πολλών νέων πόλεων
 - γ) σημαντική μείωση του αγροτικού πληθυσμού (κατά το β΄ μισό του αιώνα)
- Να εξηγήσετε (σε μία παράγραφο) το φαινόμενο αυτό, λαμβάνοντας υπόψη σας τις οικονομικές συνθήκες της εποχής.
8. Να παρουσιάσετε συνοπτικά τις μεταβολές που επήλθαν στην αγροτική οικονομία των χωρών της Δυτικής Ευρώπης κατά τον 19ο αιώνα και τις συνέπειες που είχαν στη ζωή των ανθρώπων, κυρίως των κατώτερων κοινωνικών στρωμάτων.
9. Τι σημαίνει “αγροτικός καπιταλισμός”;
10. Ποιο το περιεχόμενο του όρου “πιστωτικό σύστημα”;

11. Πότε άρχισαν να δημιουργούνται οι “ανώνυμες εταιρείες” και σε ποιες αιτίες οφείλεται η δημιουργία τους;

12. “Κατά το δεύτερο ήμισυ του 19ου αιώνα, ο βιομηχανικός καπιταλισμός φτάνει στην ακμή του στη βορειοδυτική Ευρώπη. Αλλά η απόσταση μεγαλώνει ανάμεσα στη βιομηχανική Ευρώπη της ‘ατμομηχανής’ και στην αρχαϊκή Ευρώπη του ‘κάρου’ ”

S. Bernstein - P. Milza, *Ιστορία της Ευρώπης*, τ. 2, σ. 163

– Ποιες χώρες εννοούνται με τις φράσεις “Ευρώπη του κάρου” και “Ευρώπη της ατμομηχανής”;

.....

– Ποιες συνθήκες (κοινωνικές και πολιτικές) διαφοροποιούν την οικονομική ανάπτυξη της βορειοδυτικής από την υπόλοιπη Ευρώπη;

.....

.....

13. **Ανάπτυξη της χημικής βιομηχανίας**

Πληθυσμιακή αύξηση

– Να αναλύσετε την σχέση αυτή.

14. Πώς διαφοροποιείται στο επιστημονικό επίπεδο η Α΄ από τη Β΄ φάση της βιομηχανικής επανάστασης;

15. Να αναλύσετε (σε μία παράγραφο) τη σχέση μεταξύ **βιομηχανικής ανάπτυξης** και **τραπεζικού συστήματος**.

16. Να μελετήσετε τα στοιχεία του πίνακα και να απαντήσετε στις ερωτήσεις που ακολουθούν.

Χώρα	Έτος	Πληθυσμός (εκατομ. κάτοικοι)	Πληθυσμός σε ποσοστά	
			Αγροτικός	Αστικός
<i>Γαλλία</i>	1851	35,7	74,5	25,5
	1911	39,6	55,8	44,2
<i>Αγγλία</i>	1851	25,5	52	48
	1911	45,9	27	73
<i>Γερμανία</i>	1871	40,9	63,9	36,1
	1911	64,8	40	60
<i>Ρωσία</i>	1851	55	92,2	7,8
	1914	141	81,4	18,6
<i>ΗΠΑ</i>	1870	17	89,2	10,8
	1910	91	54,3	45,7

- α) – Πώς αναπτύσσεται ο πληθυσμός στο σύνολο των χωρών του πίνακα από το 1851 ως το 1911;
-
-
- Ποιοι λόγοι εξηγούν αυτήν την πορεία;
-
-
-
- Μπορείτε να δώσετε μίαν άλλη εξήγηση για τις Η.Π.Α.;
-
-
- β) Παρατηρήστε την κατανομή αγροτικού και αστικού πληθυσμού.
- Ποια είναι η γενική τάση για το σύνολο των χωρών;
-
-

- Αυτές οι χώρες έφθασαν όλες στο ίδιο επίπεδο αστικοποίησης; Πώς εξηγούνται, με βάση τις γνώσεις σας, οι επιμέρους διαφοροποιήσεις;
-
-
-
-
-
-

17. Να περιγράψετε την κοινωνική διάρθρωση μιας ανεπτυγμένης βιομηχανικά κοινωνίας κατά το τέλος του 19ου αιώνα.

18. ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Να αναφέρετε: α) τον θεωρητικό θεμελιωτή της και την κεντρική του θέση
β) τις βασικές αρχές της, δίνοντας και μια σύντομη εξήγηση για καθεμιά.

19. Κατά τον 19ο αιώνα ο ευρωπαϊκός επεκτατισμός και αποικισμός γνωρίζουν τέτοια ένταση, ώστε στις αρχές του 20ου αιώνα δεν υπήρχε σημείο της γης άγνωστο για τους Ευρωπαίους.

- Ποιοι παράγοντες κατέστησαν δυνατή τη νέα αυτή επέκταση της Ευρώπης; (Λάβετε υπόψη σας την τεχνολογική και επιστημονική πρόοδο που σημειώθηκε κατά τον 19ο αιώνα.)

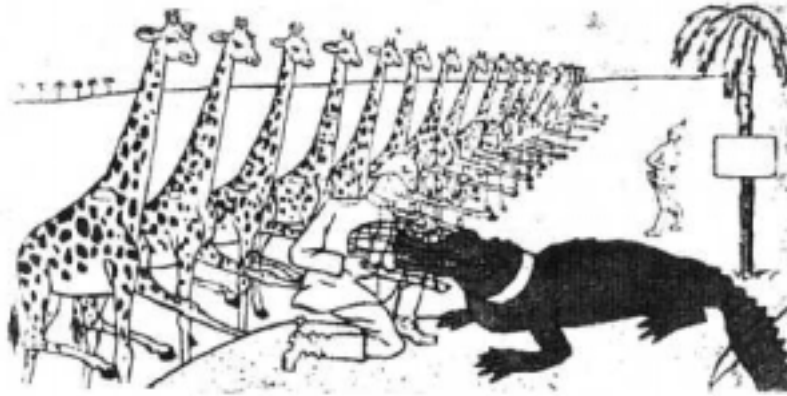
20. Να αναλύσετε τον ρόλο των χριστιανικών ιεραποστολών στην αποικιακή εξάπλωση των Ευρωπαίων, λαμβάνοντας υπόψη σας ότι ο ιμπεριαλισμός είχε και οικονομικό και πολιτιστικό χαρακτήρα.

21. Υπάρχει, κατά τη γνώμη σας, σχέση μεταξύ **ΕΘΝΙΚΙΣΜΟΥ** και **ΙΜΠΕΡΙΑΛΙΣΜΟΥ**;

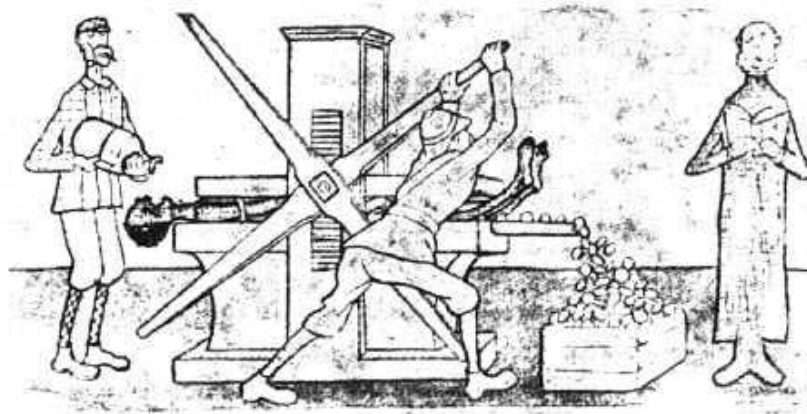
- Να αιτιολογήσετε (σε 6-7 γραμμές) την απάντησή σας.

22.

Η ΑΠΟΙΚΙΟΚΡΑΤΙΑ ΜΕ ΤΟ ΜΑΤΙ ΤΩΝ ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΩΝ

Γερμανική αποικιοκρατία: το στρατοκρατικό πνεύμα της Γερμανίας επιβάλλεται ακόμη και στα άγρια ζώα...

Αγγλική αποικιοκρατία: ...αλλά η Αγγλία πιστεύει περισσότερο στη δύναμη του χρήματος.

**Γελοιογραφίες του Χάινε
στο σατιρικό περιοδικό (*Simplicissimus*) Συμπλεκίσσιμος**

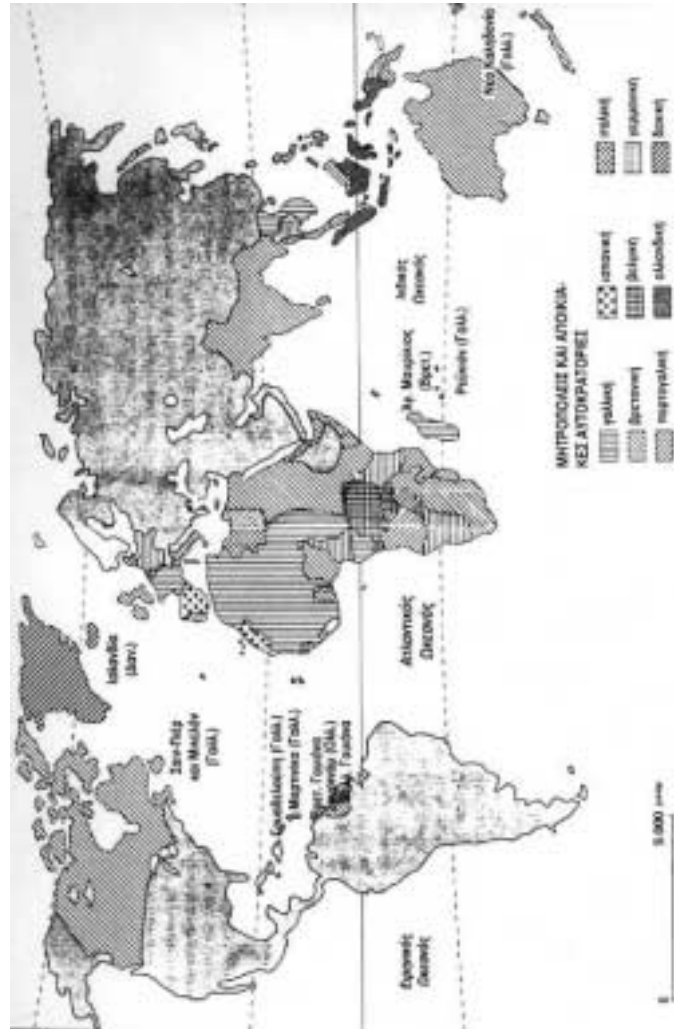
Η εκμετάλλευση της Κίνας από τις ευρωπαϊκές δυνάμεις και την Ιαπωνία

*Γελοιογραφικό σχέδιο του Γκυμπρασόν,
Παρίσι, Εθνική Βιβλιοθήκη*

- Ποιες διαστάσεις του φαινομένου της αποικιοκρατίας θίγονται στις γελοιογραφίες;

23.

ΟΙ ΑΠΟΙΚΙΑΚΕΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΕΣ ΤΟ 1914

(πηγή: Berstein-Milza, *Ιστορία της Ευρώπης*, τ. 2, σ. 186)

- Συμβουλευόμενοι τον χάρτη:
- α) να προσδιορίσετε τα εδάφη που περιλαμβάνονται σε κάθε αποικιακό συγκρότημα.
 - β) να κατατάξετε σε ιεραρχική σειρά τις αποικιακές αυτοκρατορίες ξεκινώντας από την ισχυρότερη.

24. Αφού διαβάσετε προσεκτικά τα δύο κείμενα, να απαντήσετε στις ερωτήσεις που ακολουθούν:

Υπέρ και εναντίον της αποικιοκρατίας

Τα επιχειρήματα ενός φιλελεύθερου αστού...

Από οικονομική άποψη, τι χρειάζονται οι αποικίες; Αρχικά προσφέρουν ένα άσυλο και εργασία στους κατοίκους των φτωχών χωρών ή στους κατοίκους των χωρών που παρουσιάζουν υπερπληθυσμό. Αλλά υπάρχει κι ένας δεύτερος λόγος, που προσιδιάζει στους λαούς οι οποίοι διαθέτουν περίσσειμα από κεφάλαια ή από προϊόντα. Αυτός ο δεύτερος λόγος εναρμονίζεται περισσότερο με τη σημερινή πραγματικότητα. Κύριοι, υπάρχει κι ένα άλλο σημείο που πρέπει επίσης να θίξω· είναι η ανθρωπιστική και πολιτιστική πλευρά του θέματος. Πρέπει να πούμε καθαρά ότι οι ανώτεροι φυλετικά λαοί έχουν καθήκον απέναντι στους κατώτερους λαούς να τους εκπολιτίσουν.

Λόγος του Ζυλ Φερύ,
υπουργού εξωτερικών της Γαλλίας,
στη Βουλή στις 28 Ιουλίου 1885

... και τα επιχειρήματα ενός σοσιαλιστή, του Ζαν Ζορές

Αποδοκιμάζουμε την αποικιακή πολιτική, γιατί σπαταλά τον πλούτο και τις δυνάμεις των χωρών που θα έπρεπε να αφιερωθούν στη βελτίωση της μοίρας των λαών. Την αποδοκιμάζουμε σαν την απαισιότερη συνέπεια του καπιταλιστικού συστήματος, το οποίο εμποδίζει, στις χώρες που επικράτησε, την κατανάλωση με τους χαμηλούς μισθούς που προσφέρει στους εργάτες, ενώ αντίθετα αναγκάζεται να δημιουργεί σε μακρινές χώρες, με την κατάκτηση και τη βία, καινούριες αγορές. Την αποδοκιμάζουμε τέλος, γιατί σε όλες τις αποικιακές επιχειρήσεις η καπιταλιστική έννοια της δικαιοσύνης συνοδεύεται από μια πλήρη διαφθορά.

- α) Ποιες από τις αιτίες της ευρωπαϊκής αποικιακής εξάπλωσης θίγονται σε κάθε κείμενο;

.....
.....
.....
.....

- β) Ποιες άλλες αιτίες, που δεν αναφέρονται στα κείμενα, γνωρίζετε;

.....
.....
.....
.....

γ) Ποια απήχηση νομίζετε ότι μπορούσε να έχει ο λόγος του Γάλλου υπουργού εξωτερικών στην κοινή γνώμη της χώρας του;
Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

.....
.....
.....
.....
.....

δ) Με ποια επιχειρήματα καταδικάζει την αποικιοκρατία ο Ζαν Ζορές;

.....
.....
.....